

Museu del Morter: Plafó de la història del morter i espai del morter a la farmàcia · A la pàgina dreta: secció del morter a la cuina: morters de ceràmica, pedra de Santa Tecla, medievals, marbre blanc, pedra i fusta. Museu Agrícola i d'Economia Rural del Pla de Santa Maria.

Cultura i turisme al Pla

Josep M. Rovira i Valls · Director de Cultura i Paisatge

Dos nous museus se sumen a l'oferta turística del Pla de Santa Maria, una de les més completes de la Ruta del Cister.

La vila de l'Alt Camp, entre Valls i Santes Creus, acull una gran concentració d'atractius turístics.

El Museu del Morter és un espai dedicat al morter únic a Catalunya i probablement el més important pel que fa a morters de pedra. Acull una col·lecció de 230 morters que el col·leccionista Jaume Culleré ha cedit al nou Museu Agrícola i d'Economia Rural del Pla de Santa Maria. El discurs museístic comença amb la història del morter i amb l'evolució que ha anat experimentant aquesta peça amb el pas del temps. Per explicar-ho tot plegat s'utilitzen plafons expositius que mostren morters de diverses procedències i un vídeo que narra els canvis per què ha passat el morter des de la prehistòria fins a l'actualitat.

El nou museu es distribueix en tres espais genèrics. El primer espai es dedica als morters usats pels apotecaris i farmacèutics i compta amb una vitrina col·locada davant d'una reproducció fotogràfica d'una antiga farmàcia del segle XVIII que es trobava a Montblanc; una altra zona se centra en els usos industrials del morter, i, finalment, l'espai més gran fa referència al morter a la cuina. L'exposició es completa amb fotografies antigues de cuines particulars de famílies del Pla de Santa Maria. Cal dir, d'altra banda, que l'espai està preparat per acollir demostracions culinàries.

La Fàbrica: Centre d'Interpretació del Tèxtil del Pla de Santa Maria.

Actualment l'espai compta amb una secció audiovisual nova en què s'explica el procés de fabricació tèxtil al Pla de Santa Maria; la història de La Fàbrica des de la seva fundació, fa cent anys, com a Martí Llopart i Trenchs, que posteriorment passaria a Fillis de Francisco Sans i, finalment, a Cuàntica.

La Fàbrica del Pla és el nom popular amb què era coneguda la gran fàbrica tèxtil que va fer possible l'economia mixta a la comarca. Així, moltes dones anaven a treballar a La Fàbrica –i, paral·lelament, continuaven treballant al tros, a la petita granja o a casa i molts homes es treien un jornal a La Fàbrica sense deixar de fer de pagès. El Pla, si bé demogràficament no va créixer massa, sí que va enriquir-se amb aquesta nova economia rural.

La Fàbrica encaixava en aquell model de país que es va consolidar amb la Mancomunitat de Catalunya i que es basava en un país connectat amb infraestructures viàries, ferroviàries i telefòniques; un país dotat d'escoles, biblioteques i centres culturals, i un país amb centres de pro-

ducció de riquesa que poguessin conviure amb l'entorn rural. El model territorial de la Mancomunitat, però, es va estroncar amb l'arribada de la dictadura de Primo de Rivera. De fet, mai més s'ha tornat a recuperar i el tren no va arribar mai al Pla de Santa Maria. Malgrat això, el municipi va saber tirar endavant gràcies a la seva privilegiada situació geogràfica. Així, el llegat de l'antiga instal·lació fabril és l'actual polígon industrial, un dels més grans i moderns de la comarca de l'Alt Camp.

El model turístic del Pla: turisme cultural en un entorn rural

A banda dels nous equipaments, el Pla ofereix al visitant diversos atractius turístics únics a la comarca.

La Ruta de la Capona - Es tracta d'una de les concentracions de construccions de pedra seca més importants de Catalunya, amb més de 1.500 exemplars. La Ruta es pot fer amb guies especialitzats o de forma lliure seguint els itineraris marcats.

L'església romànica de Sant Ramon - Un dels monuments més importants de la comarca i una de les esglésies romàniques

Exposició temporal **La màquina de cosir.** Museu Agrícola i d'Economia Rural del Pla de Santa Maria.

més rellevants de la Catalunya Nova, sobretot per la seva imponent rosassa, per la iconografia de la portalada i per les més de 120 mènsules que decoren les barbacanes de la coberta.

L'església barroca de Santa Maria - Un passeig pel nucli medieval del Pla ens farà badar davant de notables exemples de construccions barroques amb esgrafiats molt interessants. L'església, un dels models del barroc del segle XVIII.

El celler cooperatiu noucentista - És un dels més antics de la comarca i fou projectat per Claudi Duran i Ventosa el 1913. *Els jardins i la bassa de La Fàbrica* - Són la joia de la corona. La bassa -de més de 5.000 m²- sembla un llac artificial i s'hi poden fer passejades amb barca. L'espai de l'antiga fàbrica actualment acull el complex museístic del Pla, presidit per la casa del director i la xemeneia de l'antiga fàbrica tèxtil. ■

L'altre equipament que s'ha inaugurat a la població és la museïtzació del Centre d'Interpretació del Tèxtil La Fàbrica. L'Ajuntament del Pla, amb la col·laboració de la Diputació de Tarragona, ja havia fet una part important de la feina per fer possible aquest Museu que reivindica el passat tèxtil del Pla. En aquest sentit, ja havia adquirit diverses màquines i havia fet l'esforç

de posar-les en funcionament. Quedava per fer la museïtzació de tot l'espai i el discurs expositiu. Per això ha calgut esperar el finançament provinent dels fons europeus Feder, dins el programa "Alt Camp. Història i Patrimoni" que gestiona el Consell Comarcal de l'Alt Camp i el Departament d'Empresa de la Generalitat.